

Suu laulab, süda muretseb. Noored koorijuhiks ei kipu

Möödunud aastal kirjutasid koorijuhid valitsusele, et nende kogukond hääbub. Pooled dirigendid on üle 50 aasta vanad, vaid 10% koorijuhte on alla 30.

KAROLIINA HUSSAR

Kõik need noored, kes üldse saaksid tulevased koorijuhid olla, on lauljatena seal laululaval, ütles koorijuht Heli Jürgenson.

FOTO: MIKK MIHKEL VAABEL

Eesti koorijuhtide liidu hinnangul ei pruugi paari üldlaulupeo pärast ehk 2034. aasta laulupeoks enam olla dirigente, kes lauljaid peole viiksid. „Arvud, mis meile laulupeo registrist vastu vaatavad, annavad põhjust hirmu tunda,“ sõnas liidu juhataja ja koorijuhtide pikaajaline õpetaja Heli Jürgenson.

Koolides juhivad mudilas-, laste- ja segakoore enamasti muusikaõpetajad, kes sellega palgalisa teenivad. Ainult koorijuhina töötada ei saa, sellega ei ela lihtsalt ära.

Täiskasvanute harrastuskoori juhtidega on olukord veel keerukam. Jürgensoni sõnul on levinud arusaam, et harrastuskoori juht on nagu lauljadki asjaarmastaja, kes tegutseb õhina põhjal. Seda, et koore juhatavad vastava haridusega professionaalid, ei mõisteta.

„Koorijuht olemine ei saa olla vaid auasi,” ütles Jürgenson. „Dirigent ei ela ära sellest, et talle pärast kontserti kommikarp tuuakse.”

Koorijuhtimine on justkui hobi. Palju kutsetunnistusega koorijuhte töötab päeval näiteks kultuurikorraldaja või pilliõpetajana.

Noored mõtlevad sissetulekule

Ebaselgus dirigendi töökoormuse ja palga suuruse kohta ei anna noortele kindlust. „Tänapäeval valivad noored palju teadlikumalt oma eriala selle järgi, mis töötab leiba ja millega noorel perel on võimalik minna vastu pangalaenule või kodutoetusele,” jätkas Jürgenson.

Hiljuti noore dirigendi preemia pälvinud Kuno Kerge on eduka noore koorijuhi näide. Kuid ka Kerge mõistab neid, kes otsustavad koorijuhiks õppimise asemel kasvõi raamatupidajaks saada.

„Dirigent ei ela ära sellest, et talle pärast kontserti kommikarp tuuakse.”

„Pere ees on vastutus väga suur,” nentis Kerge. „Tihti tahaks rohkem panustada, aga kuskilt jookseb võimete piir.” Ta lisas: „Kui hodomeetri peal on ikkagi 1000 kilomeetrit nädalas, siis hakkad tundma, et enam ei jaksa.” Kerge juhatab igal nädalal koore Rakveres, Tartus ja Tallinnas. Tänavu läheb ta laulupeole nelja kooriga.

Kultuuriminister Tõnis Lukas mõistab probleemi olemust: „Nad [koorijuhid] peavad rabama mitmel rindel – see ei ole jätkusuutlik.” Tulevikule mõeldes on Lukas siiski positiivselt meelestatud. „See potentsiaal leida järelkasvu eestlaste kui laulu- ja tantsurahva hulgast on täiesti olemas,” sõnas ta. „Kui ainult see ametikohtade küsimus lahendada.”

Kes maksab muusika?

2017. aastal arvutas Eesti koorijuhtide liit välja keskmised palgad, mida koorijuhid oma taseme põhjal saada võiksid. Arvutuskäikude aluseks võeti kultuuritöötaja miinimumpalk. Liidu hinnangul võiks koorijuhi tunnitasu olla vähemalt 16 eurot.

Praegu saadavat tunnitasu on keeruline mõõta, ent Jürgensoni sõnul jõuti isekeskis järeldusele, et koorijuhi keskmine tunnitasu jääb praegu kolme euro kanti.

Rahastajate poolel on pilt kirju – osa koore allub omavalitsusele, mõni tegutseb rahvamajas. Mitu koori on moodustanud MTÜ ja peab oma dirigenti ise üleval.

Isekeskis jõuti järeldusele, et koorijuhi keskmine tunnitasu jääb praegu kolme euro kanti.

Mõnel pool aitab vald transpordikulu tasuda, näiteks Valgamaal. Seal tegutsev Tõlliste-Puka-Sangaste koor teeb proove üle maakonna, kuna paljuski koosneb seltskond pensionäridest, kel pole autot, tuleb leida muid transpordiviise, näiteks üürida buss. „Vanasti vedas meid valla buss, enam mitte,” sõnas Tõlliste-Puka-Sangaste koorijuht Margit Aigro.

Kuigi kooride ülalpidamine on kohaliku omavalitsuse hallata, peab ka riik vajalikuks liikumisse panustada. Aprillis kirjutati koalitsioonilepingusse lubadus väärtustada ja toetada laulupeo koorijuhte. Kultuuriminister Tõnis Lukas plaanib kehtestada riikliku palgatoetuse, mida professionaalsed koorijuhid saaksid juhendatavate kooride arvu alusel.

Päriselus käib tõsine töö

„Ma olen palju kokku puutunud lauljatega, kes arvavad, et nad ei peaks koorilaulu eest midagi maksma,” sõnas koorijuht Kuno Kerge. „Aga käies ükskõik millises teises hobiringis ei pilgutata silma ka, kui keegi küsib kuutasu 50 eurot,” ei mõista Kerge paljude inimeste suhtumist.

Kultuuriminister Lukase meelest ei saa koorijuhtide palka jätta ainult harrastajate õlule. „On nendegi [harrastajate] raha vaja, aga põhipalka nad koorijuhtidele stabiilselt ja piisavas suuruses ilmselt maksta ei jõua,” märkis Lukas. „Kui näiliselt toimub laulupidu vaimustusest, siis päriselus – eriti laulupidudevahelisel ajal – käib tõsine töö ja sellesse tuleb panustada kõigil, kaasa arvatud riigil.”

Nii Heli Jürgenson kui ka Kuno Kerge usuvad, et tulevased noored koorijuhid on pühapäeval laulukaare all. „Need, kes hakkavad sellel erialal töötama, töötavadki sellepärast, et neile pakub see maailm nii palju,” ütles Kerge. „Kõige suurem motivaator on muusika ise.”

SEGAKOORIST NAISKOORIKS

Valgamaal tegutseva Tõlliste-Puka-Sangaste koori juht Margit Aigro muretseb peale noorte koorijuhtide pealekasvu ka lauljate pärast. Piirkonnas jääb lauluhuvilisi mehi järjest vähemaks, eriti vähe on tenoreid. „Kui mehed ära kaovad, võib meie segakoorist saada naiskoor,” sõnas Aigro. „Meeskoore pole enam aastaid siin Valgamaal olnud.” Põhjusteks peab Aigro ääremaisust ja tööpuudust. Mehed, kes võiksid kooris laulda, töötavad kaugel: Tallinnas, Soomes või Rootsis.